

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОМБУДСМАН

ИЗХ. № 04-09/23.01.2018г.

ДО
Г-Н КРАСИМИР ВЕЛЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА
И ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

На Ваш изх. № 04-09/16.01.2018 г.

ДО
Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ

ДО
Г-Н АНТОН КУТЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО С
НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ
И ЖАЛБИТЕ НА ГРАЖДАНИТЕ

СТАНОВИЩЕ

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за омбудсмана, № 802-01-2, внесен от Министерски съвет на 02.01.2018 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ВЕЛЧЕВ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КУТЕВ,

С настоящото становище изразявам пълна подкрепа към внесените от Министерски съвет на Република България предложения за изменение и допълнение на Закона за омбудсмана.

Законодателните промени се налагат по две важни причини. На първо място те са отговор на препоръки, направени към България още през 2011 г. от страна на Подкомитета по акредитация към ООН. На второ място, те са свързани с привеждане на разпоредбите на Закона в съответствие с текста на чл. 91а, ал. 1 от Конституцията и с прилагане на най-високите световни стандарти за работа на институции за защита на правата на човека.

- **Включване на изрична разпоредба за защита и насърчаване на правата на човека и основните свободи**

Подкрепям предложеното изменение в разпоредбите на чл. 2, ал. 1 и на чл. 19, ал. 1, т. 12 от Закона за омбудсмана във връзка с предвиждането на изрична възможност омбудсманът да насърчава защитата на правата на човека както и ефективното прилагане на международните инструменти за права на човека, по които България е страна.

Независимо от факта, че насърчаването на ефективното прилагане на конвенциите за защита правата на човека се осъществява от страна на омбудсмана и в момента, стандартите, обявени от Общото събрание на ООН, изискват предвиждането на изричен ангажимент в тази посока като гаранция за правата и свободите на гражданите.

От 2017 г. в Годишния доклад на омбудсмана е включена нова глава, която се отнася до наблюдението, което извършва институцията за ефективното прилагане на ключови конвенции, по които България е страна. Сред тях са Конвенцията на ООН за правата на детето и Европейската конвенция за защита правата на човека. Специален фокус е поставен върху оценка на напредъка на държавата по привеждане в съответствие на националното законодателство с препоръките от осъдителните решения на Европейския съд по правата на човека. Част от оценката за напредъка е свързана с делата, които са поставени под засилено наблюдение от страна на Комитета на министрите на Съвета на Европа.

- **Привеждане на Закона за омбудсмана в съответствие с разпоредбата на чл. 91а ал. 1 от Конституцията на Република България за защита на правата и свободите на гражданите.**

Подкрепям привеждането на чл. 2, ал. 2 и чл. 19, ал. 1 от Закона за омбудсмана в съответствие с разпоредбата на чл. 91а, ал. 1 от Конституцията на Република България, която предвижда омбудсманът да се застъпва за всички права и свободи на гражданите, независимо дали са нарушени от публичноправни или от частноправни субекти.

Упражняването на това правомощие е важно във връзка с големия брой жалби на гражданите срещу монополи и други частноправни субекти. Жалбите на гражданите за нарушените им права на потребители традиционно са доминиращ брой в общото количество жалби, които постъпват в институцията всяка година. За 2017 г. тези жалби съставляват 25 % от всички оплаквания на гражданите.

Тенденцията за повишаване на жалбите за нарушени потребителски права не е нова. Още през 2016 г. бе констатирано значително увеличаване на техния относителен дял. Статистиката за 2017 г. показва, че от общо 12 635 жалби до омбудсмана имаме около 5 % жалби срещу топлофикационните предприятия, около 4 % жалби срещу електроснабдителни дружества, 4 % срещу ВИК дружествата, 6 %

жалби срещу доставчици на електронни съобщителни услуги и доставчици на интернет и телевизия, 3 % срещу кредитни и финансови институции и 11 % жалби срещу частни съдебни изпълнители.

Цифрите недвусмислено говорят за това, че гражданите срещат сериозни трудности при защита на своите права, когато са нарушени от частноправни субекти и търсят активно съдействието на омбудсмана. Безспорно е, че прякото действие на Основния закон допуска реализиране на това конституционно правомощие на омбудсмана и без изрична разпоредба в Закона за омбудсмана. Въпреки това смятам, че в държава, в която върховенството на правото е основен принцип, трябва да има пълно съответствие между законите и Конституцията на Република България.

▪ **Процес на избор, подбор и назначаване**

Институцията на Омбудсмана подкрепя и предложението на Министерски съвет за изменение и допълнение на Закона за омбудсмана, според което да се предвидят изрично процедури за прозрачност при назначаване на омбудсмана, заместник-омбудсмана и служителите на институцията. Тези промени са в съответствие с изискванията на Парижките принципи за публичност и прозрачност в работата на институциите за защита на правата на човека. Удачно е омбудсманът да бъде избран с явно гласуване и да притежава опит в областта на защита правата на човека. Важно е да бъдат предвидени публични процедури за номиниране на омбудсмана и неговия заместник. Правилата за прозрачност при подбора и назначаването на служителите в институцията също са от значение за гарантиране, че в институцията работят подготвени и компетентни служители.

Тези разпоредби ще осигурят възможност за прозрачна и предсказуема среда за работа и по-добри възможности за подбор на добри експерти в областта на защита правата на човека.

▪ **Акредитиране на институцията на омбудсмана със статут А по стандарта на Парижките принципи за институциите за защита на правата на човека**

Един от важните аспекти за работата на всяка институция за защита на правата на човека е нейният статут и дейност да са в съответствие с най-високите световни стандарти в тази област. Стандартите, които се отнасят до институцията на омбудсмана във всяка държава, включително в България, се съдържат в Принципите за статута на националните институции (Парижки принципи), които се отнасят до стандарта на работа на организациите за защита на човешките права. Тези принципи са приети през 1993 г. с резолюция на Общото събрание на ООН и ангажират и България като държава-член на тази международна организация.

Компетентен да следи за статута на институциите за защита на правата на човека във всички държави е Подкомитетът по акредитация към ООН. Институцията на омбудсмана е акредитирана със статут Б, при най-висок възможен статут А, през

2011 г. В рамките на оценката, която е направена тогава в Доклада на Подкомитета от 25-28 октомври 2011 г., са представени редица препоръки, които, ако бъдат изпълнени, ще й дадат възможност да придобие най-високия статут за правозащитна организация – статут „А”.

Предложените от Министерски съвет промени в Закона за омбудсмана са в пълно съответствие с препоръките на Подкомитета на ООН и ще осигурят възможност институцията на омбудсмана да премине нова процедура по оценка. Във връзка с реакредитацията е необходимо институцията на омбудсмана да се съобрази с отправените през 2011 г. конкретни препоръки, които налагат изменения и допълнения в Закона за омбудсмана.

В този смисъл законодателните промени са важни и навременни.

Те са в съответствие с разпоредбите на Европейската конвенция за защита правата на човека и осигуряват по-ефективното ѝ прилагане.

В заключение бих желала да отбележа, че институцията на омбудсмана изцяло подкрепя промените в Закона за омбудсмана и смятам, че приемането на тези изменения и допълнения от страна на българското Народно събрание, ще бъде знак, че правата на човека и върховенството на закона са водещи принципи в отношението на институциите към българските граждани.

Тези законодателни промени ще доведат до издигане авторитета на България като държава, в която защитата на правата на човека отговаря на най-високите международни стандарти в тази област.

С уважение,

МАЯ МАНОЛОВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

